

Haltes op de weg naar Pasen

Tijs Michels

Bij weer een beekje houdt de stoet halt. Overal rond Oppenweiler stroomt water de berg af. Zo talrijk zijn de bergbeekjes dat je ze normaal gedachteloos oversteekt. Maar deze tocht is niet normaal en al helemaal niet gedachteloos. “Ga naar de stad. Daar zal jullie iemand tegemoet komen die een kruik water draagt. Volg hem.”

Het is de vrijdag voor Palmzondag en ruim tachtig jongeren trekken door de steile heuvels. De één doet dit jaar belijdenis, de ander staat kort voor haar vormsel. Weer een ander is misdienaar, of Taizé-ganger, of maakte deel uit van de Oppenweiler-delegatie naar de Keulse (en dus toch een beetje ‘eigen’) wereldjongerendagen. Maar allen delen bij deze jaarlijkse oecumenische ‘jongerenkruisweg’ hetzelfde verlangen. Zij zijn gekomen om het lijdensverhaal met nieuwe oren te horen, en meer nog elkaars verhaal. Zeker, vertrekpunt is het verraad en het geweld van Getsemane en Golgo-

ta. Maar al gauw is de brug geslagen naar wat zij zelf zoal tegenkomen aan verraad, geweld en verlatenheid, zij het gelukkig op veel kleinere schaal. Oppenweiler is bepaald geen Jeruzalem, en Baden-Württemberg geen Judea. En toch hoeft wat toen daar gebeurde niet op eindeloos grote afstand van het eigen leven te blijven.

In dit stilstaan bij concrete noden en op de proef gestelde dromen waren hen een maand eerder vrouwen van lutherse, katholieke en methodistische huize al voorgegaan. Sinds jaar en dag komen zij op de eerste vrijdag in maart samen voor

de *Wereldgebedsdag voor Vrouwen*. Centraal in hun gebed, gesprek en offergave staat ditmaal het lot van vrouwen in Zuid-Afrika, in de vorige vastentijd dat van vrouwen in Paraguay.

Oppenweiler is een klein dorp temidden van dunbevolkte heuvels. Je zoekt er vergeefs een moskee of concertzaal, een theehuis of boekhandel. Wel telt het niet minder dan vier kerken. Ingrediënten te over, zou je zo zeggen, voor een in zich gekeerde en van folklore doortrokken liturgie. Dat valt echter alleszins mee.

Daarbij lijkt juist van de lijdenstijd een appèl uit te gaan om de blik breed te houden. Die reikt nu duidelijk verder. Dat blijft niet beperkt tot de oppervlakte, waar expliciete aanzetten als hongerdoek en vastenactie net iets te opdringerig de aandacht opeisen. Juist daaronder, waar ‘daadkracht’ voor ‘geestkracht’ wijkt, bloeit in de veertigdagentijd de liturgie alhier open. Te denken valt aan een oecumenisch gebed op dinsdagavond,

een uitgebreide Taizé-vastenmeditatie op zondagavond, een uur met teksten van Dietrich Bonhoeffer op diens sterfdag, een abdijweekend voor jongeren en een tweede voor volwassenen.

De Goede Week zelf verloopt dan weer — ik maakte enkel de katholieke cyclus mee — tamelijk klassiek. Het enige eigen accent dat me tussen alle vertrouwde elementen opvalt, zetten de communiekinderen. Op Witte Donderdag zijn zij voltallig aanwezig om, staande rond het altaar en temidden van heel de verzamelde gemeente, een lang wit gewaad te ontvangen. Dat zullen zij in hun communieviering dragen. Het expliciteert de band tussen deze twee vieringen en voorkomt *en passant* dat tijdens de communieviering de aandacht uitgaat naar kleding en opsmuk. Twee dagen later zijn zij, het late uur ten spijt, opnieuw ter plaatse. Op het plein voor de kerk, precies op de plek waar we een week eerder de wijding van de palmtakken meemaakten, zijn zij nu getuige van het ontsteken van het paasvuur. Zij zien hoe de paaskaars van dit vuur haar licht ontvangt en lopen achter haar aan de pikdonkere kerk binnen. Als ze enkele weken later hun eigen communiekaars aan diezelfde paaskaars ontsteken zal hen dit beeld voor ogen staan.

Tussen deze twee momenten, Witte Donderdag en paaswake, culmineert de lijdensstijd in een nacht van bidden en waken, gevolgd door een dag van stilte en smart. Op het eind van de Witte Donderdag-viering wordt de tafel afgeruimd en de ruimte van iedere franje ontdaan. Allen gaan huiswaarts, zij het niet voor lang. Om negen uur zijn de vrouwen al weer terug voor gebed en wake. Om tien uur nemen Taizé-liefhebbers het stokje van hen over. Zij worden op hun beurt om elf uur door de mannen afgelost. Hoe de eerste twee uren verliepen weet ik niet, maar bij de mannen klinkt afwisselend gebed, stilte en zang. Dat laatste uiteraard zonder orgel. Zijn pijpen zullen tot in de paaswake zwijgen. De gebeden komen gewoon uit de reguliere bundel. Gelezen wordt de rij af. Bij een opkomst van krap twintig man komt ieder aan de beurt. Het gaat allemaal heel vanzelfsprekend. Er is geen voorganger en geen orde van dienst. Als het tijd is voor het volgende lied wordt ter plekke een voorstel gedaan. Blijkt dat lied a capella niet te doen, blijft het bij één strofe. We zitten allen dicht bijeen op de voorste twee rijen. De rest van de kerk is donker. Het draagt allemaal bij aan een heel bijzondere sfeer: ernstig maar niet zwaarmoedig, bedrukt maar niet deprimerend. Zelf ben ik tegen half één weer thuis, maar twee dorpen verderop waken ze de hele nacht door, met een gezamenlijk ontbijt tot slot.

De volgende dag is het stil in het dorp. Een week eerder heeft de gemeente (let wel, de *civiele* overheid) alle inwoners er

schriftelijk op gewezen dat deze dag de rust volmaakt dient te zijn. Ze is het. Om drie uur zijn we terug in de kerk voor de kruisverering. Drie parochianen lezen het complete lijdensverhaal. Daarna komen allen naar voren om bloemen bij het kruis te leggen. Het is een mooi ritueel, maar persoonlijk spreken mij de donkere metten 's avonds meer aan, met de klaagliederen van Jeremia en de dertien kaarsen waarvan de laatste niet gedooft wordt. Die laatste kaars vormt, in al haar kwetsbaarheid, een krachtig teken van hoop, tegen alle verdrukking in. Zij voert Oppenweiler op de tederst denkbare wijze de lijdensstijd uit, de paastijd tegemoet.

Tijs Michels (1966) woont en werkt in Oppenweiler (Baden-Württemberg). Hij studeerde theologie aan de Universiteit van Tilburg en de University of Notre Dame (USA). Momenteel werkt hij als software-ontwikkelaar. Alle foto's: TM